

Oud en zelfstandig in 2030 Aangepast REISadvies

Commissie Toekomst zorg thuiswonende ouderen

Hoe is de zorg voor thuiswonende ouderen in de toekomst op peil te houden? In dit advies geven wij antwoord op die vraag. Niet met panklare oplossingen en kiezelharde garanties; als die te geven zouden zijn, had de vraag niet aan ons gesteld hoeven te worden. Wel met perspectieven en oplossingsrichtingen, aansluitend bij initiatieven en bewegingen die nu al zichtbaar zijn.

Dit definitieve advies wijkt op verschillende punten af van de eerste versie die wij in januari 2020 publiceerden en wel om twee redenen. Allereerst zijn suggesties en commentaren uit het veld verwerkt: suggesties en commentaren die vanuit een gevoelde urgentie vooral aandrongen op aanscherping van onze aanbevelingen. Daarnaast hebben wij onze adviezen getoetst aan ervaringen in en met de (ouderen)zorg gedurende de huidige coronacrisis.

De REIS

De regie van ouderen zelf over hun 'derde levensfase' staat voor ons onverminderd centraal. We pleiten voor vergroting van het vermogen van ouderen om voor zichzelf en voor elkaar te zorgen en voor vanzelfsprekende inzet van digitale middelen. Tijdens de coronacrisis hebben we geleerd dat veel ouderen zichzelf prima kunnen redden, maar dat er ook een aanzienlijke groep ouderen is voor wie dat niet vanzelfsprekend is, al helemaal niet als er partijen wegvallen uit het vaak fragiele netwerk van zorg, welzijn en ondersteuning. Eens te meer is duidelijk geworden hoeveel steun ontleend kan worden aan sociale inbedding en aan nieuwe technologieën. Ook om die reden onderstrepen wij wederom dat zelfstandigheid tot op hoge leeftijd niet altijd hoeft te betekenen dat iedereen 'langer thuis' blijft. Herwaardering van collectieve en semi-collectieve (of semi-zelfstandige) woonvormen voor ouderen is volgens ons geboden. Nieuwe (digitale) technieken kunnen daarbij zeer behulpzaam zijn. Tot slot pleiten we voor vereenvoudiging van het zorgstelsel en voor samenwerking waar mogelijk, omdat we ervan overtuigd zijn dat dit zowel tegemoet komt aan de behoefte aan regie bij ouderen, als aan de behoefte aan overzicht en duidelijkheid bij familie, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals.

Al onze aanbevelingen toetsen we aan de vier principes van de REIS

Regie

Vergroot de aanbeveling de mogelijkheden voor ouderen om zelf regie te voeren?

Eenvoud

Vereenvoudigt de aanbeveling de ondersteuning en zorg voor ouderen, zowel voor de ouderen zelf als voor de professionals?

Integrale benadering

Verwijdert de aanbeveling schotten en bevordert ze een integrale kijk op de behoefte aan ondersteuning en zorg?

Samenwerking

Bevordert de aanbeveling de samenwerking tussen de verschillende bij de zorg voor thuiswonende ouderen betrokken partijen en professionals?

Veel van onze aanbevelingen zijn uiteindelijk terug te voeren tot vier centrale adviezen

Ga (ver)bouwen!

De fysieke woon- en leefomgeving is voor ouderen cruciaal om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen en zo min mogelijk afhankelijk te worden van zorg. Nieuwe woonvormen, tussen het aloude eigen huis en verpleeghuis in, kunnen een oplossing bieden. Te midden van alle problemen op de woningmarkt wordt er ook voor ouderen veel te weinig gebouwd en verbouwd. Met als gevolg niet alleen een suboptimaal woningaanbod voor ouderen, maar ook een belemmering van de doorstroming op de woningmarkt.

Ga digitaal!

Die aanbeveling is niet alleen gericht aan aanbieders van professionele zorg en ondersteuning, voor wie 'digitaal het nieuwe normaal' moet worden. Ook ouderen zelf zullen veel meer gebruik moeten maken van digitale technologieën, om hun dagelijks leven makkelijker en aangener te maken. Grootschalig gebruik kan leiden tot meer eigen regie, een hogere kwaliteit van leven en een doelmatiger inzet van schaarse zorgverleners. Het is een van de weinige oplossingsrichtingen die kan leiden tot een grotere intensiteit en hogere kwaliteit van zorg zónder inzet van meer arbeidskrachten en zonder de daaruit voortvloeiende verergering van het probleem van de betaalbaarheid en organiseerbaarheid van de zorg.

Werk samen!

Maar ook als het lukt om voor genoeg geschikte woningen te zorgen en het normaal wordt om digitaal te leven en te zorgen, zullen er veel ouderen zijn die persoonlijke professionele zorg en ondersteuning nodig hebben. Daarop richt zich ons derde belangrijke advies: werk samen! We zullen de komende decennia in de zorg voor ouderen moeten woekeren met schaarse middelen, zowel wat betreft de financiën als minstens zozeer de mensen. Gegeven die krapte is lokale en regionale samenwerking, teneinde schaarse middelen doelmatig te kunnen inzetten, belangrijker dan keuzevrijheid en concurrentie.

Leer van de coronacrisis!

De coronacrisis is nog niet voorbij, maar nu al is zichtbaar dat zij ons behalve verlies en verdriet, ook goeds heeft gebracht. Het gebruik van digitale technologieën in zorg en ondersteuning heeft een enorme impuls gekregen. Partijen die moeite hadden elkaar te vinden, hebben eendrachtig samengewerkt. Data konden wél worden uitgewisseld, regierollen werden wél geaccepteerd. Het bleek allemaal mogelijk en was allemaal nodig. Laat die energie en dat potentieel nu niet verdwijnen als de crisis straks verminderd of verdwenen is, maar behoud het goede en koester het momentum.

www.rijksoverheid.nl/tzto

